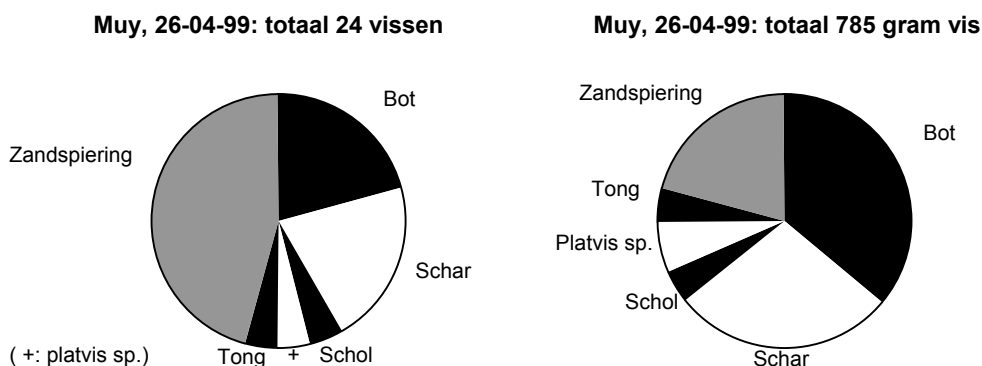

Figuur 1: Reconstructie van de vissen, gegeten door een Aalscholver uit de kolonie op Texel, 26 april 1999, op grond van prooiresten in een braakbal.

Na schelpdiervisserij in de Waddenzee en Noordzee-kustzone, nu ook schelpdiervisserij verder op zee

Schelpdieren worden vanouds in Nederland gevist in de Waddenzee en in de Delta. Door gebrek aan mossels en kokkels aldaar werd sinds het eind van de jaren 80' ook de Noordzee kustzone 'in productie genomen'. Men vist hier op strandschelpen, met name op de vrij kleine *Spisula subtruncata* (zie vorige nieuwsbrief). Liever zou men op grotere soorten vissen, maar die zijn dun gezaaid in de kustwateren. Er is één uitzondering: *Ensis directus* ofwel de Amerikaanse Zwaardschede. De naam zegt het al, dit is een introductie uit Amerika en bevissing van deze soort treft dus per definitie geen klassieke Nederlandse natuurwaarden, zou je denken. Daarnaast komt de soort vooral voor in beweeglijke zandbodems dus ook het omwoelen van de bodem lijkt weinig kwaad te kunnen. Toch is er een aantal kanttekeningen te maken bij de zich ontwikkelende visserij op *Ensis*. De soort is een zeer snelle graver en de visser moet de bodem tot op grote diepte omwoelen. Gesproken wordt over een halve meter. Daarnaast: als men eenmaal *Ensis directus* kan vissen, kan men alles aan en zullen ook andere soorten geëxploiteerd kunnen gaan worden. Er is in Nederland al ten minste één visser die zich op andere soorten toelegt, in dieper water verder uit de kust. Deze visser begon met vissen op *Ensis directus* en de Stevige Strandschelp, *Spisula solida*. Hierbij werden vangsten van 500 kg per uur gehaald. Hij kan inmiddels vissen in wateren van meer dan 40 meter diep, en hiermee ligt een groot deel van het Nederlands Continentale Plat (NCP) open voor hem, en zijn afzetmarkt in Spanje. Gevist wordt met een zuigkor van 2 m breed en een snelheid van 3 knopen (5½ km per uur). Dit resulteert in een bevist oppervlak van ongeveer een hectare per uur. Voor kleine, geconcentreerd voorkomende banken van schelpdieren op dieper water kan dat grote gevolgen hebben. De ligging van dergelijke banken is tegenwoordig bekend uit onderzoeksrapporten en ook kan de visser zelf, met moderne opsporingsapparatuur, rijke banken vinden. Overbevissing, en daarmee een aanslag op de natuur op zee, ligt dus op de loer. Inmiddels schijnt het met de *Ensis* en de *Spisula solida* al 'aardig te minderen' aldus de visser, die nu onder andere ook vist op Noordkrompen *Arctica islandica*.

Wereldwijd worden schelpdieren met moderne technieken overbevist, zo bleek tijdens de 3rd International Conference on Shellfish Restoration, in Cork, Ierland eind september 1999. Met

name nieuwe soorten voor de visserij lopen een gerede kans zwaar te worden uitgeput, bij gebrek aan bestaande regelgeving. Zo werd in Ierland in 1997 de visserij op *Ensis siliqua* (komt ook in Nederland voor, maar in dieper water dan *E. directus*) ontdekt. Binnen een jaar visten 40 (!) schepen op deze soort en zijn alle klassieke tekenen van overbevissing zichtbaar. *E. siliqua* wordt ongeveer 20 jaar oud. Een soort als de Noordkromp wordt nog 10 keer zo oud en is daarmee nog veel vatbaarder voor (over)bevissing. Er is geen enkele wet of regeling in Nederland van toepassing voor de visserij op schelpdieren op dieper water. De visser staat dus volkomen in zijn recht. Helaas dreigen wel natuurwaarden te worden aangetast, nu nog door één visser, straks door een horde collega's uit binnen- en buitenland. Gezien de snelheid waarmee de visserij op *Spisula subtruncata* in de Nederlandse kustzone werd aangepakt, is er in de nu ontstane situatie weinig reden voor natuur-optimisme. Er is één lichtpuntje: het NCP behoort tot de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland. Dat schept toch verplichtingen voor ons Ministerie van landbouw, **NATUURBEHEER** en Visserij, zou je zo denken. **MFL**

De Grote Stern in de Nederlandse Waddenzee in 1999

Eric W.M. Stienen

Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Postbus 23, 6700 AA Wageningen

De Grote Sterns *Sterna sandvicensis* die vorig jaar nog op Rottumerplaat met 2350 paren broedden (zie vorige nieuwsbrief), hebben in 1998 deze locatie niet opnieuw gebruikt. Nog onduidelijk is, waar deze vogels zijn neergestreken. In ieder geval werd het nabijgelegen Schiermonnikoog niet opnieuw bezet. Op Griend was er wel een toename, met ongeveer 1000 paar ten opzichte van 1998. Alle Grote Sterns in de Waddenzee (7800 paar) zaten het afgelopen broedseizoen dus op Griend. Deze concentratie ging gepaard met een afname van 1500 paar in de Nederlandse Waddenzee.

Gekleurringde meeuwen in België

Jeroen van Waeyenberge & Jan Seys

Instituut voor Natuurbehoud, Kliniekstraat 25, 1070 Brussel

Jeroen.van.waeyenberge@instnat.be

In 1999 werden bij Zeebrugge, België 460 kuikens van Kleine Mantelmeeuwen en 370 kuikens van Zilvermeeuwen gekleurringd, en daarnaast nog respectievelijk 10 en 9 adulte vogels van deze beide soorten. De onderzoekers vragen zich met name af, waar de vogels heen gaan, na het broedseizoen en hoe ze zich dus over de Belgische en omliggende wateren en kusten zullen gaan verspreiden. De lokale populatie groeit en bestond in 1999 uit 500 paar Kleine Mantels en 700 paar Zilvermeeuwen. De vogels broeden op een industrieterrein, dat binnenkort bebouwd gaat worden, dus veranderingen hangen in de lucht....

De gebruikte ringen zijn donkerblauw en meestal aangelegd rond de rechterpoot. Er staan 4 letters op, tot nu toe van AAAA tot AZAZ en van BAAA tot BTAZ. Letters die bij aflezing tot verwarring kunnen leiden (E,I,O en Q) zijn niet gebruikt. Meer informatie over dit én andere kleurringprogramma's kan worden gevonden op internet, op de website 'European colour-ring Birding' (<http://www.ping.be/cr-birding/cr-birding.htm>). In België wordt nu hard